

מכתב אֶלוֹאִיז לְאֶבְלָר

תרגם מאנגלית והוסיף מבוא: עדו ניצן

שיר זה של אלכסנדר פופ (Pope) נכתב בעקבות סיפורם האמיתי של פייר אבלר (Abelard) ואלואיז (Héloïse) דה ארגנטוויל, שהתרחש בצרפת בראשית המאה ה-12. אבלר, שהיה כומר ופילוסוף, התאהב באלואיז, נערה יתומה ממשפחה מיוחסת, שהייתה תלמידתו בכנסיית נוטרדאם בפריז. אבלר ואלואיז קיימו מערכת יחסים רומנטית שהוסתרה מן העולם במשך זמן מה, עד שאלואיז נכנסה להיריון. לאחר שנולד לשניים תינוק, ומערכת היחסים התגלתה, הבטיח אבלר למשפחתה של אלואיז כי יישא אותה לאישה, ובלבד שהנישואין יוסתרו מן העולם, עקב היותו כומר קתולי. בסופו של דבר מערכת היחסים האסורה נודעה בציבור, ומשפחתה של אלואיז, שחששה שאבלר יתנער מאחריות כלפי אשתו הטרייה, סירסה אותו באלימות באישון לילה. בעקבות המעשה נפרדו בני הזוג, אלואיז הצטרפה למנזר והשניים ניהלו חיי נזירות נפרדים. שנים לאחר מכן כתב אבלר מכתב לידידו, שכותרתו *Historia Calamitatum* (סיפור האסונות), שבו הוא מתאר בקצרה את תולדות חייו העגומים. המכתב הגיע לידיה של אלואיז, ואהבתה המודחקת לאבלר התעוררה בה בשנית והולידה מכתב תגובה לאבלר. השניים ניהלו תכתובת של כשבעה מכתבים בלטינית, ששרדה והפכה ליצירה המכונה "מכתבי אבלר ואלואיז" (ראתה אור בעברית בתרגום שולמית שחר שנפטרה לאחרונה), אך מעולם לא שבו לממש את אהבתם. לאחר מותה של אלואיז בשנת 1163, כעשרים שנה לאחר מות אבלר, נקברו השניים יחד, ולימים הועברו שרידיהם לבית הקברות "פר לאשו" בפריז.

המשורר האנגלי אלכסנדר פופ כתב עיבוד שירי למכתביה של אלואיז אל אבלר. בשיר זה, ממבשרי התקופה הרומנטית בשירה האנגלית, אלואיז מתוודה בפני אבלר על אהבתה שלא פסקה מעולם, ומגוללת את הקשיים הרבים שהאהבה הנכזבת עורמת על חייה כנזירה. בכך השיר מצטרף למסורת השירית האפיסטולרית של "אגרות הגיבורות" (*Heroïdes*), מבית מדרשו של המשורר הרומי אובידיוס: מכתבים שיריים מדומיינים מאת גיבורות היסטוריות וספרותיות הכותבות לגברים שנטשו אותן. בסוף השיר, אלואיז מפנימה שאהבתה בלתי אפשרית ומפצירה באבלר להתרחק ממנה ולצאת ממחשבותיה. אף על פי כן, היא חותמת בתקווה שאחרי מותם יוכלו להתאחד תחת קבר אחד, כפי שאכן קרה, ואף מקווה שבעתיד יקום פייטן, פופ עצמו כמובן, שיזדהה עם כאבם ויספר את סיפורם הנוגע ללב.

שירו של פופ כתוב ב"קופלט ההרואי": משקלו הוא פנטמטר יאמבי והוא נחרז בתבנית חריזה צמודה. ככל הנראה שאב פופ השראה לשיר זה מעיבוד אנגלי קודם למכתבי אבלר ואלואיז שפרסם המשורר ג'ון יוז (Hughes) בשנת 1713 והתבסס על תרגום המכתבים לצרפתית. שירו של פופ זכה להצלחה רבה ובעקבותיו נכתבו עשרות יצירות ושירים נוספים הממשיכים את ההתכתבות השירית המדומיינת בין אלואיז לאבלר. השיר תורגם לשלל שפות וככל שידוע לי, זהו תרגומו הראשון לעברית.

כָּאן, בְּמִצּוֹלֹת בְּדִידוֹת, בְּתֵא אֵימִים,
בְּמִשְׁכָּנֵם שֶׁל הַרְהוּרֵי מְרוֹמִים,
מְלָכוֹת נוֹגֶה-לְעַד, דְּכֹדוּהַ כְּלָה;
מָה פֶּשֶׁר גַּעַשׁ בְּעוֹרְקֵי בְּתוּלָה?
מִדּוּעַ מַחְשַׁבְתִּי נוֹדְדֶת כָּךְ?
מִדּוּעַ חָשׁ לְבִי שׁוֹב חֵם נִשְׁכַּח?
לְבִי אוֹהֵב! – מֵאַבְלָר חָמוּז;
חֵיבֵת אֱלוֹאִיזוֹ לְנִשְׁקֵךְ אֶת שְׁמוֹ.

שֵׁם מֵר יָקָר! שְׁיֹתֵר נִסְתָּר,
חֲתוּם בְּפֶה קָדוֹשׁ אֲשֶׁר נִסְתָּם.
לְבִי, בְּמִלְבוּשֶׁךָ, הַחֲבֵא אוֹתוֹ,
הֵן שָׁם, בְּלוּלָה בְּאֵל, תִּשְׁכַּן דְּמוֹתוֹ:
יְדִי, אֵל תִּכְתְּבֵי זֹאת! אִם הוֹפִיעָה
תִּבְתַּת הַשֵּׁם – הוּ דְמַעַתִּי, שִׁטְפִיָּה!
הֵן אֱלוֹאִיזוֹ תִּבְכָּה, תִּזְעַק לְרִיק,
אֲשֶׁר לְבָה יִכְתִּיב, יְדָה תִּרְיָק.

חֹמֶה חֲסֵרֶת מְנוּחַ! אֶת כּוֹלֵאת
בְּחִשְׁתְּךָ זְכוּהַ מְכוֹת עַל חֲטָא:
לֵב אֲבָן! שְׁחֹק בְּרַפִּים נִקְדָּשׁוֹת;
סְלַעִים מְכִי רָקֵב וּבְאִשׁוֹת!
מְקוֹם בְּתוּלוֹת חֲרוּת, מִשְׁכָּן זְבָחִים,
שָׁבוּ, מֵרַב תְּפִלוֹת, פְּסָלִים בּוֹכִים!
אֲמָנָם אֲנִי כְּמוֹתְכֶם: קָרָה, דְּמוּמָה,
אֶךְ טָרָם נִהְפַּכְתִּי אֲדָמָה.
כָּל עוֹד רְחוּק הוּא אֲבָלָר, דְּמִי
נִתּוֹן חֲצִיזוֹ לְטִבֵּעַ מְרֻדְנִי.
אֵין כָּל תְּפִלָּה אוֹ צוּם שְׁיִרְסָנוּהוּ,
וְכָל דְּמַעוֹת שׁוֹטְפוֹת לֹא יִמְתְּנוּהוּ.

לְרַעַד מִכְתְּבְּךָ מִיַּד סָרִים,
רַק לְמִשְׁמַע שְׁמָה, הַיִּסּוּרִים.
הוּ שֵׁם עֲצוּב לְעַד! יָקָר לְעַד!
עוֹדְנוּ בָּא בְּכִי, נִנְשֵׁף נִרְעַד.

אַרְעֵד כְּלִי, וּבְאֶשֶׁר אֲבִיט,
נוֹשֵׁן בְּעַקְבֵי מִזֵּל הַבֵּישׁ.
שׁוֹרָה אַחַר שׁוֹרָה עֵינֵי רוֹת
וּמוֹצְפוֹת בְּשִׁלָּל מִינֵי הַוּוֹת:
קוֹדְחוֹת מַחֵם, קִמְלוֹת מוּל פְּרִיחֶתְךָ,
אוֹבְדוֹת בְּמוֹ בְּדִידוֹת מְנֹר דָּכָה!
שֵׁם דָּת נִקְשָׁה כּוֹצָה הַלְהֵבָה,
גְּוַעוּ שֵׁם הוֹד, תְּשׁוּקָה וְאַהֲבָה.

אַךְ כָּתַב, וּכְתַב לִי עוֹד, כִּן אֶצְרֶךְ
אֲבִלִי אֶל אֲבִלָּה, כִּהֵד שׁוֹרֶךְ.
אֵין צַר, גּוֹרֵל, שִׁיגְזֹלוּ כַחוּ;
הַאֲפֹלֵר שְׁלִי אָדִיב פְּחוֹת?¹²
דְּמַעֵי עוֹדוֹ שְׁלִי, עוֹד לֹא כָּלָה,
לְאַהֲבָה נִדְרָשׁ, לֹא לְתַפְלָה;
לְעֵין אֵין תְּכַלִּית שְׁמַחָה כְּמוֹתָה;
לְקֹרָא וּלְיִבֵב כֹּל יְכַלְתָּה.

אֲזֵ תֵן פְּרָקוֹן לְעֶצֶב וְחֵלֶק
עָמִי בְכָאֵב; הֵהָ, עוֹד! תֵּן אֶת כְּלוֹ.
הֲלֹא נִבְרָא הַכְּתָב כְּמִין תְּרוּפָה
לְלֵב אוֹהֵב גּוֹלָה, שְׁפַחָה טְרוּפָה?
חַיִּים, דּוֹכְרִים, נוֹשְׁמִים מְאַהֲבָה,
נְאֻמָּנִים לְחֵם שְׁבֻזִיּוֹה.
מְשֻׁאֵלֵת הַבְּתוּלָה פְּחָדָה נִמְחָה –
סֵלַח עַל הַסְּמָקָה, שְׁפֹךְ אֶת כָּל לִבְךָ,
הָאֵץ מְפַגֵּשׁ הַנְּשֻׁמוֹת הַרָּה,
מֵהֵדוֹ וְעַד קֶטֶב הָאֲנַח.¹³

12 כלומר, אם אפילו הגורל האכזר, שלקח מאלואיזי הכול, הותיר לה לנחמה את כוח הצער והאבל, מדוע שדווקא אבלר יגזול אותה ממנה בכך שיפסיק לכתוב לה.

13 בבית זה אלואיזי מתארת את קריאת המכתבים של אבלר כמעין מפגש אירוטי שמתקיים בין נשמותיהם, והיא מפצירה בו שוב להמשיך ולכתוב לה.

תזכר היאך הפרנו בלי אשמה
 תשוקה כרעות הציגה את עצמה;
 כדמות מלאך עצבת ברוחי,
 מן התגלמות היפי הנצחי.
 עיניך המחוכות ברקו כל יום
 זרחו ברך מתוק של אור עליון.
 בהיתי בלי אשמה; הקשיב רקיע
 כששרת; ולשונך אמת הביעה.
 מבין שפתיך אין להמלט,
 למדוני הן – באהבה אין חטא.
 בינות שבילי הענג רצתי חיש,
 לא למלאך יחלתי, רק לאיש.
 עמום נגלה לי אשר הקדושים;
 בי אין קנאה, שמי בך כבושים.¹⁴

בעת דחקו בי: הנשאי! הצהרתי:
 כל חק זולת חק אהבה אררתי!
 חפשית כרוח אהבה; רואה
 כבלי אנוש, וחיש קל ממריאה,
 ימתינו הוד ועשר לכלה,
 יתנו לה כל דבר שבח ותהלה;
 למול תשוקת אמת כל זה יגוע;
 הוד, עשר, שבח! זוהי אהבה?
 האל קנאי, למול חלול אשיו
 אינו שותק, תשוקות טורדות יצו:
 לבני אנוש טועים גלו איבה,
 כי הם לא מסתפקים באהבה.
 אם לרגלי שליט כביר יפל
 גם הון גם הוד מלכות, אבוז לכל:
 לא, כס הקיסרית לא בשבילי;
 די לי להיות פילגש אהובי;
 אם יש תפקיד חפשי יותר ממזנה,

14 פופ מרמוז בשורות אלה לסיפור היכרותם של אבלר ואלואיו, כאשר אבלר שימש כמורה הפרטי של אלואיו הצעירה, במערכת יחסים תמימה כביכול.

חִבִּיב יוֹתֵר, אֶז רַק אוֹתוֹ לִי תֵן נָא!
 הוּ פֶּלֶא הַנְּשֻׁמוֹת הַנְּמֻשְׁכוֹת!
 כִּשְׂאֵהֶבָה הִיא טֵבַע, חִפְּשׁ, חֵק:
 הַכֹּל נִמְלָא, מְחֻזָּק וּמְחֻזָּק,
 אֵין רִיק כְּמָה שְׁלֵלֵב יִזִּיק:
 הַרְהוֹר פּוֹגֵשׁ הַרְהוֹר, גַּם בְּלִי מְלָה,
 שְׁנֵי לְבָבוֹת חוֹלְקִים כֹּל מִשְׁאֲלָה.
 זֶה אִשָּׁר (אִם קָיִם כְּזֶה דְבָר) –
 וְהִיתָה זֹ מְנַת חֲלָקִי עִם אֲבִלָר.

אוּיָה, הַכֹּל שְׁנָה! זְנוּעוֹת פְּתָאם!
 אוֹהֵב כְּבוֹל זָב דָּם כְּזָב, עִירָם!
 אֵן נְסָה אֶלֹאִיז? יִדָּה, גְּרוֹנָה,
 מְרָדוּ בְצוֹ הַמָּר, גַּם פְּגִיוֹנָה.
 בְּרַבְרִי, דִּי! רִסֵּן אֶת הַמְּכָה;
 הַחֲטָא פְּשוֹט, יְהִי עֲנֻשׁוֹ גַם כְּךָ.
 בִּי אֵין כַּחוֹת; מִזְעָם אוֹ בּוֹשָׁה
 רַק בְּכִי וְסִמְקָ יִדְבְּרוּ עִכְשָׁו.¹⁵

תּוֹכֵל לְשַׁכַּח אֶת יוֹם אֶסוֹנְנוּ?
 כְּצֹאֵן מוֹבֵל לְטַבַּח בּוֹ נְדַמִּינוּ;¹⁶
 תּוֹכֵל לְשַׁכַּח כֹּל דְּמַעָה אוֹכְלָת,
 עֵת, בְּנַעוּרִי, נְפַרְדְּתִי מֵהַחֶלֶד?
 נִשְׁקַתִּי לְרַעְלָה, שְׁפַתִּי קְרוֹת,
 רַעַד כֹּל פֶּסֶל וְחוֹרוֹ גְּרוֹת:
 הִפְתַּע גַּם הַמְּרוֹם: כְּבוֹשׁ מְרָשִׁים;
 וְלִשְׁמַע נְדָרֵי תַמְהוֹ קְדוּשִׁים.
 אַךְ בְּקִרְבִּי לְאִשׁ וּלְמִזְבְּחָהּ,
 בְּהִיתִי לֹא בְצֵלֵב כִּי אִם בְּךָ:
 לֹא לְהַט, חֶסֶד – אֶהְבָּה בְּלִבְד
 קִרְאָה לִי. אִם תִּלְךָ – הַכֹּל יֵאבֵד.
 בּוֹא! וְהַקֵּל עֲלֵי בְמִלְתְּךָ

15 אלואיז מרמזת כאן לסיפור סירוסו של אבלר בידי בני משפחתה הזועמים.

16 אלואיז מספרת על היום שבו הוקדשה לנזירות.

או במבט, עוד הם נותרו אתך.
עוד תן לי על חזף לשים הראש,
עוד תן ללגם מזיו עינך יין-רוש,
להתחבק ועל שפתך לנשם,
תן כל שיש – היֵתר תן לחלם.
הה אל! למדני תענוג אחר,
הקסם עיני ביפי משכר,
מלא את מבטי משפן מואר,
רק קרע כבר את נפשי מאבֵּלר.

חמל נא לפחות על עֲדָרְךָ,
שתילי יְדִיךָ וילדי אורֶךָ.
עולם שקרי עֲזָבוּ בצעירותם,
אל הר, מדבר ויער הובלתם.
חומות קדושות הצבת; המדבר
חיה, ועדן התגלה בהר.¹⁷
אין אף יתום אמלל שהון אביו
מבהיק את קיר ביתנו מסביב;
ושום קדושי זהב, תרומת גוסס,
שחדו כֵּאֵן גִּזְרֵ-דִין עֲדָן מִתְכַּעֵס:
כֵּאֵן רק גגות פשוטים, צנועי מראה;
רק קול אנוש שר שבח לבורא.
כֵּאֵן בין בדידות קירות הנצחים,
כפות הטחב עטורות צריחים,
קשתות יראה המחשיכות אור-יום,
וחלונות שופכים מאור אים;
ירו עיניך קרן השלמה,
ותהלה הבהיקה ליממה.
כעת אין איש שזיו-פניו נוגה,
רק עצב ריק או יבבת-יגע.
ראה, נסיתי קול תפלה שונה,
(חקוי ענג של חסד מתענה!)

17 בשורות אלה אלוזיו מתייחסת לתפקידו של אבלר כראש מסדר נזירים ונזירות וכמורה רוחני, שסחף אחריו תלמידים רבים למקום גלותו הנידח.

אך למה אשען על קול אחר?
היה לי אב ואח, איש וחבר!
קבל שפחה, אחות, ואת בתך,
כל השמות יחדו – אהבתך!¹⁸
חרשת הארן הפכה גובהת
וזמרתה לרוח אט גוועת.
בין הגבעות מזדהרים פלגים,
גזעים מהדהדים צליל יובלים,
על עץ, הרוח נשמתה נפחה,
ורוח מרטיטה על פני ברכה;
מראות כאלה כבר לא ירגיעוני,
אף בתפלה חזויראשי שגעוני.
כי על דמדום חרשה ומערה,
שדרות הנמתחות ושדות קבורה,
יושבת מלנכוליה וסביבה
דממה בת מות ואימת שלוה:
עגמת דמותה תצבע הכל בעצב,
תצל על פרח ותשחיר כל עשב,
תסמיך המית שצפת-מפל נופל,
תנשף על היערות חשש אפל.

אך פה עלי לחיות, לעולמים;
עדות מרה לחוב העלומים!
רק מות, רק המות ישחרר;
גם אחר כן, רק כאן, עוד אתפורר,
כאן כל שברי, אשי הדועכה,
עד שיתר לה התאחד אתך.

חוטא, לשוא לאשת-אל תודה,
מולך שפחת-אנוש, לה תתודה?
עזר, מרום! תפלה זו איך קפצה?

18 שורות אלה מבוססות על הקדשת המכתב הראשון של אלואיז לאבלר. מכתב זה ממוען "אל אדונה, חברה, אישה, אחיה; מאת שפחתו, ילדתו, אשתו, אחותו, וכדי לבטא את כל שהוא צנוע, מכובד ואהוב על אבלר שלה, אלואיז כותבת כך".

מתוך: יאוש, או חסד נחלצה?
 איך פאן, משפן של חסידות קרירה,
 האהבה זוכתת אש זרה.
 עלי להתאבל, אך לא אוכל;
 על אהובי אבכה, לא על גורל;
 אביט בחטא – מבט עורג בלי-סוף,
 אכה על ענוגי – אך עוד אכסוף;
 פני אל על, בוכה על מר חטאי,
 אך מול דמותך, אכעס על תמתי.
 פצעי אוהב רבים יש בעולם,
 אך שכחה קשה היא מכלם!
 איכה אונח החטא, בלי השתגע,
 אוקיע פשע אך אהב פושע?
 איך אנתק יקיר לי מעולה,
 איכה אבדיל תשובה מאהבה?
 קשה המלאכה! לדחק תשוקה
 מנפש כה פצועה וכה רכה.
 ברגע שנפשי מוצאת שלה,
 חיש באה לה שנאה או אהבה!
 כל כך נואשת, בזה, נאנחת,
 צופנת, מקנה – רק לא שוכחת.
 הכל בבת אחת, בלי מגבלה;
 כל מסקרן – מפעים; כל טוב – מפלא.
 הו בוא! למדני טבע איך ידבר,
 איך לכחש בי – ובאבלר.
 לאל בלבד תן ללבי לגשת,
 רק הוא יוכל את מקומך לרשת.

כמה מאשרות הנזירות!
 אינן זוכרות מאום, לא נזכרות.
 אור שמש עד בראש ללא-רִבב!¹⁹

19 משפט זה, במקור – "Eternal sunshine of the spotless mind" – נודע כשם סרט שביים מישל גונדרי בשנת 2004, על פי תסריט של צ'רלי קאופמן ובכיכובם של ג'ים קארי וקייט וינסלט. הסרט, שבדומה לפואמה של פופ עוסק בזיכרון ושכחה ביחסי אהבה בין בני זוג, הופץ בעברית תחת השם "שמש נצחית בראש צלול".

מְגִשְׁמֵת כָּל תְּפִלָּה, כָּל דְּבַר-לֵב.
אֲזוּן תְּמִידִי בֵּין פְּרֶךְ לְמִנּוּחֹת:
”שִׁפְחוֹת אֲשֶׁר קָמוֹת וּמְתִיפְחוֹת”,
תִּגְדַּע חֲבָה תִּמְשַׁל בְּתִשׁוּקֶתָה,
רַק הַמְרוֹמִים עוֹרְגִים לְאַנְקָתָה.
זוֹרְחִים הַחֲסִדִּים סְבִיבָה, שְׁלוֹיִם,
בְּזֶהָב חֲלוּמָה לּוֹחֲשִׁים כְּרוּבִים.
רַק לָהּ תִּפְרַח בְּעֵדֶן שׁוֹשְׁנָה,
וּכְנֶף שְׂרָפִים תִּטֹּף מִרְ וּלְבוֹנָה,
רַק לָהּ מִכִּיִּן בֶּן זוּג מִנְחַת כְּלוּלוֹת
רַק לָהּ שְׁרוֹת בְּלִבָּן הַבְּתוּלוֹת,
לְקוֹל נְבִלֵי מְרוֹם אֵט אֵט תִּגְוַע
תִּמּוּג אֶל יוֹם נִצְחִי וּמְלֵא שְׁלוֹה.

חֲלוֹם שׁוֹנָה כָּל כֶּף נִפְשֵׁי חֲמֹדָה,
תִּשׁוּקָה כָּל כֶּף שׁוֹנָה, לֹא חֲסוּדָה:
בְּתָם עוֹד יִמְמָה שֶׁל צֶעַר רַב
אֲחִלֵּם עַל מָה שֶׁהִנְקָם גִּנְבִּי,
כְּשֶׁהִמְצִפּוֹן יִשָּׁן הַטֵּבַע עֵר,
נִפְשֵׁי, חֲפִשִׁית, אֲלֵיךְ תִּסְתַּעַר.
אֲרוּר תִּהְיֶה, בְּעוֹת לֵיל-כָּל-יוֹדֵעַ!
אֵיךְ אִוֵּר אֲשַׁמָּה מֵעַנְג רַךְ נוֹגֵה!
פְּרָצִי כָּל גְּבוּל, לּוֹחֲשִׁים שְׂדֵי אֵיבָה;
וּמְעוֹרְרִים בִּי אֶת הָאֵהָבָה.
אֲשַׁמַּע אוֹתָךְ, אֲרָאָה כָּל קִסְמָךְ,
תִּדְבַק יָדֵי לְמוֹל דְּמוֹת חֲלוּמָךְ.
אֶךְ קִמְתִּי – אֵין כֶּבֶר קוֹל וְאֵין מְרָאִית,
דְּמוּתָךְ פְּרָחָה, כְּמוֹךְ אֲכֹזְרִית.
אֲקַרָּא בְּקוֹל; הִיא לֹא תִשְׁמַע דְּבַר;
אוֹשִׁיט יָדֵי; אֶךְ הִיא חֲלָפָה מִכְּבֶר.
לְחִלֵּם שְׁנִית! אֲסַגֵּר שׁוֹב אֶת עֵינַי;
דְּמִיוֹן עֲדִין, חֲזוֹר וְקוּם, רַמְאִי!
אֲבוּי, לֹא עוֹד – נִדְמָה לִי כִי הוֹלְכִים
אֲנַחְנוּ בְּשִׁמְמָה, יַחְדוּ בּוֹכִים,
לֵיד מְגַדֵּל, עֵטוּף קִיסוֹס, בְּלוּי

וְסָלַע שְׁעַל פִּי תַהוּם תְּלוּי.
פִּתְאֹם אֶתָּה נֹסֵק, קוֹרֵץ מְרוּם;
חֲשֵׁרוּ שְׁמַיִם, סַעַר, יָם יֵהֵם.
אֲנִי צוֹחֶחֶת, מוּל נוֹף הָאֵימִים,
וְקָמָה שׁוֹב אֶל צַעַר הַיָּמִים.

לֵךְ צִוּוּ אֱלֹת גּוֹרֵל טוֹבוֹת
רְחוּק קָר מְכַאֵב וְתַאוֹת;
חֲיִיךָ הֵם שְׁלוֹהַּ קְבוּעָה, קוֹפֵאת;
בְּלִי דֶפֶק מְרַדְנִי, בְּלִי דָם לוֹהֵט.
שְׁקֵט כַּיָּם בְּלִי זָרֵם אוֹ מִשָּׁב,
בְּטָרֵם רוּחַ הַשְׁתַּלְטָה עֲלִיּוֹ;
רַךְ כְּתַנּוּמַת קְדוּשׁ שְׁכָבֵר נִסְלַח,
עֲדִין כְּאוֹר הָעֵדֶן הַמְּבֻטָּח.²⁰

בוֹא, אֲבָלֵר! מְדוּעַ תִּרְתַּע?
אֵשׁ וְנוֹס לֹא תִבְעַר אַחֲרַי מִיָּתֵה.
הֵיִצֵּר מְרֻסָּן; דַּת מְסַתִּיגָת;
עוֹדֶךָ קָרִיר – אֵךְ אֶלֹאִיז עוֹרָגָת.
לִפְיֵד תְּמִידֵי שְׁבִי, לְשׂוֹא תִבְעַר!
כְּמוֹ אֵשׁ לְמַת, חֲמוּם לְכֻלֵּי עֶקֶר.

מָה אֲשׁוּהַּ בְּכָל אֲשֶׁר אֲבִיט?
דְּמִיוֹן יָקָר, רוֹדֶף אוֹתִי תְּמִיד,
בַּחֲרֵשׁ קָם, מוּל כְּמֹר מִתְרוּמָם,
מִכְתִּים נִפְשֵׁי וּבְעֵינַי זוּמָם.
לְשׂוֹא אֲשַׁחֲיֵת שְׁחַרִּית בְּאַנְחָה,
בִּינִי וּבֵין אֵלֵי עוֹמְדָה דְמוּתָךְ.
בְּכָל מְזֻמּוֹר אֶת צְלִיל קוֹלְךָ אֲשַׁמַּע,
עִם כָּל חֲרוֹז תְּפִלָּה אוֹרִיד דְּמַעָה.
עַת אֲבֹךְ רֵיחַ קְטֻרֶת מְכֻסָּה,
וְקוֹל עוֹגֵב אֶת הַנְּשֻׁמָה נוֹשָׂא,

20 ייתכן שבבית זה פופ רומז לתשובותיו המסתייגות והחסודות של אבלר למכתבה החשוף ומלא התשוקה של אלואיז.

שָׁבִיב מִחֻשְׁבָּה עֲלֶיךָ – נָס כָּל הוֹד,
כְּמָרִים, נְרוֹת, שְׁטִים הֶרְחַק, לֹא עוֹד:
צוֹלֶלֶת לָהּ נִפְשֵׁי בָּיִם שֶׁל אֵשׁ,
בְּבַעַר הַכֹּל, לְקוֹל שְׂרָפִים רוֹגֵשׁ.

עֵת לְכַאוֹרָה אֶכְרַע לְהִשְׁתַּחֲוֹת,
בְּשֵׁתֵי עֵינַי דְּמַעוֹת טוֹבוֹת נְקוּוֹת,
עֵת אֶתְפַּלֵּל, בְּרָפֶשׁ אֶגְלָגֵל,
יִפְצִיעַ חֶסֶד בֵּי, נִפְשֵׁי יָגֵל:
בּוֹא! אִם תַּעֲזוּ, כְּשׁוֹף כְּפִי שְׁאֲתֶה!
עֲמַד מוֹל הַמְּרוֹמִים; לְבִי הִרְתַּע;
בּוֹא, וּבְמַבֵּט עֵינֶךָ הִמְתַּעַתַּע
הַשְּׁחַר כָּל אוֹר שְׁמַמְרוֹם בּוֹקֵעַ;
קַח חֶסֶד, חֶרְטָה, קַח הַדְּמַעוֹת;
קַח צַעֲרִי, תְּפִלוֹת לֹא נַעֲנוּת.
חֲטַף אוֹתִי מִשְׁבִּי-מַעוֹן-קִדְשֵׁנִי;
קְרֵא לְשִׁטְן וּמַאֲלֵהֵי תִלְשֵׁנִי.

הֶעַף אוֹתִי, הֶעַף, עַד קֶצֶה עוֹלָם;
הִנֵּף הָרִים בִּינֵינוּ! שִׁפְךָ כָּל יָם!
הֵה, אֵל תְּבוֹא, וְאֵל תִּחַשֵׁב עָלַי,
וְאֵל תִּכְתֹּב, גַּם לֹא עַל כְּאַבִּי.²¹
הִפְרַתִּי שְׁבוּעָתְךָ, פֶּגַע זִכְרְךָ;
כַּחַשׁ בֵּי, שִׁנְאָה, הִבֵּא נָא שִׁכְחָה.
יִפִּי מִבֵּט (עֵינַי עוֹדֵן רוֹאוֹת!)
כָּל שְׁאֵהֲבַתִּי – דֵּי; לְהִתְרָאוֹת!
הוּ חֵן שְׁלוֹ! הוּ חֶסֶד הַמְּרוֹם!
הוּ נְשִׂיָה שְׁמִימִית שֶׁל צַר אִים!
תִּקְוָה פּוֹרְחַת, בַּת שְׁחָקִים תִּמָּה!
וְאַמוֹנָה, אֶלְמוֹת בֶּן קִימָא!
כְּנָסוּ נָא כָּל אוֹרְחַת חֲבִיבָה;
עֲטִפוּ אוֹתִי לְנִצַּח בְּשִׁלּוֹה!

21 בבית זה לראשונה אלוֹאִיז משנה את דעתה ומחליטה שמוטב יהיה לה ולאבלר לחיות בנפרד, על אף הקושי הרב וחרף אהבתה. מכאן ואילך היא כמהה למוות בלבד, שבו, אולי, תשוב ותתאחד עם אבלר.

ראו, שְׂרוּעָה לָהּ אֶלֹאֲיוּ בְּתֵא,
קִבְרָה סְמוּךְ, קְרוּבָה אֶל מִיתָתָהּ.
כָּל רוּחַ לִי נְדָמִית כְּקוֹל שְׂדִים,
בֵּין קִירוֹתֵי רוּחָשִׁים לֹא רַק הַדִּים.
פֹּה, כְּשֹׁפְפִיתִי בְּנֵרוֹת גּוֹעִים,
שִׁמְעֵתִי מִן הַקֹּדֶשׁ קוֹל עוֹעִים.
"הוּ בּוֹאִי, בּוֹאִי נָא, אַחֹת!" (דְּבַר)
"פֹּה מְקוֹמָהּ, מְרָה, קִרְבִּי מֵהֵר!
אֲנִי כְּמוֹהָ, קִרְבָּן שֶׁל אֶהְבָּה,
בְּכִיתִי וְהִרְבִּיתִי יְבָבָה,
כִּיּוֹם אֲנִי שֹׁפְחָה קְדוּשָׁה, שְׁלוֹהָ,
כָּאֵן, בְּתַנּוּמַת הָעֵד, כָּל בְּכִי גּוֹעַ,
אֶף פֶּתִי יֵאבֵד פֹּה חֲרָדוֹתָיו,
כִּי אֵל, לֹא אִישׁ, מְנִיס פֹּה אֶת פְּחָדָיו."

אָבוּא! הִכִּינוּ אֶת הַשּׁוֹשְׁנִים,
פָּרְחֵי הָעֵד, דְּקָלֵי הָעֵדָנִים.
אָבוּא, וּמְקוֹם מְנוּחַת פּוֹשְׁעִים אַחְזָה,
שָׁם אֵשׁ שְׂרָפִים בּוֹעֶרֶת בְּחֻזָּה:
הוּ אֶבְלָר! הַשְׁלֵם תְּפִלַּת שְׁלוֹם,
וְשֵׂא רַגְלִי אֶל מַמְלַכּוֹת הַיּוֹם;
הִבֵּט בְּרַעַד עֵינַי, בְּרִטְט שִׁפְתַי,
הֲחִנֵּק נְשִׁימָתִי, שָׂא נְשִׁמָּתִי!
הֵה לֹא – אוֹלֵי תִלְבַּשׁ מְדֵי הַשָּׂרָד,
בְּיַד, הַנֵּר הַמְקַדֵּשׁ נִרְעַד,
לְמוֹל עֵינַי הִצִּיבוּ אֶת הַצֶּלֶב,
לְמַד אוֹתִי לְמוֹת, וּלְמַד עֲכָשׁוּ.
עֵינַי אֶהוּבְתָהּ מִכְּבָר פְּקוּחֹת!
אֲז אֵין זֶה חֲטָא, הִבֵּט בִּי לְפָחוֹת.
רְאֵה וְרָדִים פּוֹרְחִים מְלַחֵי!
וּבְעֵינַי נְמוּג נִיצוּץ חַיִּי!
עַד כָּל יְגוּעַ, עַד דְּפַק יִשְׁלוּ.
עַד אֶף כְּבָר אֶבְלָר לֹא יֶאֱהָב.
הוּ מוֹת כַּה־רְהוּט! אֶתָּה חוֹשֵׁף
כִּי אֶהְבָּה הִיא הֶבֶל שְׁחוּלָף.

אך גם עת ביד גורל גופך ישמד
(גוף שגרים לי ענג ואשמה)
הלואי שישוריה חיש יאבדו,
ממעל הוד יזרח, כרובים ירדו,
קדושי מרום ישאוף אל חיקם
וחם אהבתי בחבוקם.

ולואי שקבר שני דכים יחלקו,
אהבתי, לעד בך יחקו!
ובעוד שנים, כשאנחתי תתם,
לבי המרדני לא עוד יפעם;
אם פעם יזדמן זוג אוהבים
לפרקלט²² בינות קירות חורים,
מעל השיש ראשיהם יושתו,
ואת דמעותיהם שניהם ישתו;
אחר יאמרו שניהם, בחמלתם,
"הו מי יתן ולא נאהב כמותם!"

ברעם המקהלה "הושענות",
עת פאר קרבן נזרא רנים גרונות,
אם עין מרככת לידינו
תפזל לאכן בה נחים שרידינו,
אם חיש נגנב לב איש מסור לאל,
דמעת אנוש תזל ותמחל.
ובטח אם גורל יוליד פיטן,
שפיגוני, נדמה גם הוא הקתם,
נדון לבכות שנים על החסר,
ודמות כשופה עליו גם תאסר;
אם אך יהי כזה, שפה אוהב;

22 ה"פרקלט", מכינוייה של רוח הקודש, הוא שמו של בית הספר הנזירי שהקים אבלר. מקור השם הוא במילה היוונית παράκλητος, שמשמעה "מנחם" או "מליץ יושר" (ומכאן גם המילה "פרקליט" בעברית). אבלר כינה כך את בית ספרו מכיוון שהעניק לו נחמה והגנה מסוימות בימי מנוסתו הנואשת.

יִתֵּן לּוֹ סְפֹרֵנוּ הָעֵצָב;
אֲזִי שִׁיר הַבְּכִי אֶת מֶרְרוֹתֵי יַדְמִים;
יִיטֵב צִיּוֹר אִם בָּא הוּא מִבְּפָנַי.²³

23 בסיום זה פופ קורץ לקוראיו ושם בפי אלואיז מעין נבואה שלפיה עתיד להיוולד משורר, הוא עצמו כמובן, שיחוש תחושות דומות לאלה של אלואיז ואבלר, ובשל כך דווקא הוא יהיה זה שיוכל להיטיב לספר את סיפורם; ממש כפי שהציור המשובח נובע מלב צייר המזדהה עם מושאי ציורו.